

کتاب مرجع حقوق معلولین

مشکل بر کلیه قوانین، مقررات، آئین نامه ها

و سایر مسائل مربوط به معلولین و نیز کنوانسیونهای بین المللی

سه بهار ۱۳۸۵

نویسندگان: حسین زهرایی و سید محمد رضا تاجانی

انتشارات نوید شیراز

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سرشناسه	زهرایی، حسین، ۱۳۵۷ - گردآورنده
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	کتاب مرجع حقوق معلولین مشتمل بر کلیه قوانین، مقررات، آیین‌نامه‌ها و معرفی سازمان‌های مرتبط با معلولین و نیز کنوانسیون‌های بین‌المللی سه‌زبانه پارسی، انگلیسی و فرانسه/ نویسندگان حسین زهرایی، محمدرضا تابان.
مشخصات نشر	شیراز: نوید شیراز، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۴۲۴ ص.: مصور.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۹۲-۴۱۷-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
موضوع	کنوانسیون بین‌المللی حقوق معلولان
موضوع	معلولان -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
موضوع	معلولان -- حقوق مدنی
شناسه افیس	تابان، سیدمحمدرضا، ۱۳۶۱ - گردآورنده
رده بندی کنگ	۱۳۹۳ کب ۱۵۲۲/۹ KMH
رده بندی دیویی	۳۴۶/۵۵۰۱۲
شماره کتابشناسی	۳۴۹۹۴۹۵

کتاب مرجع حقوق معلولین

مشتمل بر کلیه قوانین، مقررات، آیین‌نامه‌ها و معرفی سازمان‌های مرتبط با معلولین و نیز کنوانسیون‌های بین‌المللی (سه‌زبانه: پارسی، انگلیسی و فرانسه)

تدوین: حسین زهرایی و سیدمحمدرضا تابان

www.SamanTaban.info
E-mail: SamanTaban@Scientist.com □ E-mail: Zahraee110@Gmail.com

لیتوگرافی و چاپ: واصف □ چاپ اول: ۱۳۹۳

کلیه حقوق مادی و معنوی اثر محفوظ است □ تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

ناشر: انتشارات نوید شیراز

دفتر شیراز - تلفن ۶۲-۲۲۲۶۶۶۱-۲۲۲۹۶۷۶-۰۷۱۱ □ ص.ب: ۷۱۳۶۵/۶۶۶

دفتر تهران - تلفن ۵۹۴۵-۸۸۹۰۵۹۴۵-۸۸۹۲۱۵۲۲-۸۸۹۲۱ □

پست الکترونیکی: info@NavideShiraz.com

وب سایت: www.NavideShiraz.com

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۲-۴۱۷-۰ ISBN: 978-600-192-417-0

با جلد شومیز (معمولی) ۲۰/۰۰۰ تومان

فهرست

- درباره نویسنده ۹
- حسین زهرایی ۹
- سید محمدرضا تابان ۱۱
- مقدمه ۱۳
- کنوانسیون بین‌المللی حقوق افراد معلولان - زبان پارسی ۱۵
- اعضای کنوانسیون حمایت از حقوق افراد معلولان ۵۴
- روز جهانی افراد دارای معلولیت ۶۷
- قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۶۸
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۲) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۷۶
- اصلاح آیین‌نامه اجرایی ماده (۲) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۷۹
- دستورالعمل اجرایی ماده ۶ قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۸۲
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۸۹
- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۴) ماده (۹) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۹۰
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۰) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۹۳
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۳) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۹۶
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) قانون جامع حمایت از حقوق معلولان ۹۹
- درباره سازمان بهزیستی کشور ۱۰۱
- مبانی حقوقی فعالیت‌های سازمان ۱۰۴
- قوانین تسهیل‌کننده ارائه خدمات ۱۰۴

- ۱۰۷ ..... ماموریت‌های سازمان بهزیستی کشور
- ۱۱۰ ..... لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور
- ۱۲۳ ..... لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور
- آیین‌نامه اجرایی قانون ادغام واحدهای تربیتی شهرداریهای سراسر کشور در سازمان بهزیستی کشور ۱۲۵
- ۱۲۷ ..... قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور
- ۱۳۰ ..... قانون انتزاع بنیاد شهید از سازمان بهزیستی کشور
- ۱۳۰ ..... قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور
- تربیت و واگذاری قیمومت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیم توسط دادگاه صالح ۱۳۴
- ۱۳۴ ..... قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تعیین قیم توسط دادگاه صالح
- بهزیستی کشور ۱۳۴
- ۱۳۵ ..... قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۱۴۳ ..... قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
- ۱۴۷ ..... قانون اصلاح ماده (۲۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۱۴۸ ..... اصول هفتگانه نهضت صلیب سرخ و هلال احمر
- ۱۴۹ ..... تاریخچه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
- ۱۵۲ ..... نمودار ساختار سازمانی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
- ۱۵۳ ..... منشور اخلاقی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
- ۱۵۴ ..... سازمان جوانان جمعیت هلال احمر
- ۱۵۵ ..... قانون تشکیل سازمان آموزش و پرورش استثنایی
- ۱۵۷ ..... اساسنامه سازمان آموزش و پرورش استثنایی
- ۱۶۵ ..... اهداف سازمان آموزش پرورش استثنایی کشور
- ۱۶۵ ..... تاریخچه تحولات آموزش و پرورش استثنایی در ایران
- ۱۶۶ ..... قانون اجازه پرداخت حق الزحمه به بیماران روانی که در کارگاههای آموزشی یا رشته‌های خدماتی به کار گمارده می‌شوند و فروش محصولات کارگاههای مذکور
- ۱۶۶ ..... آیین‌نامه اجرایی قانون اجازه پرداخت حق الزحمه به بیماران روانی که در کارگاه‌های حرفه‌ای و رشته‌های خدماتی به کار گمارده می‌شوند و فروش محصولات کارگاه‌های مذکور مصوب مجلس شورای اسلامی ۱۳۶۵/۸/۸
- ۱۶۷

- قانون شمول قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۶۷ بر جانبازان و آزادگان انقلاب و جنگ تحمیلی و معلولین عادی نیروهای نظامی و انتظامی و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ۱۷۰
- قانون برقراری حقوق وظیفه از کارافتادگی و وظیفه عائله تحت تکفل جانبازان و شهداء انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و پرداخت حقوق و مزایای مجروحین جنگ تحمیلی و انقلاب اسلامی ۱۷۱
- قانون برقراری حقوق و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در قابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی ۱۷۵
- این اصلاح قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسؤولیتهای خطیر نمایندگی مصوب ۱۳۶۵ ..... ۱۷۶
- قانون شمول قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیتهای خطیر نمایندگی و اصلاحیه های بعدی به اعضای شورای نگهبان ۱۷۸
- قانون برقراری حقوق و مزایای مستمری برای محافظین و رانندگانی که به درجه رفیع شهادت نائل می شوند یا در راه انجام وظیفه فوت یا معلول شوند ۱۷۸
- قانون برقراری حقوق وظیفه مستمری از ماندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت نموده و به علت خوار شدن یا منفور معلول یا فوت می شوند ۱۸۰
- قانون شمول تبصره ۳ قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور به کارکنان واحدهای صنعتی و تحقیقاتی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح ۱۸۲
- قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی ۱۸۲
- بند چهار ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری ۱۸۶
- ماده ۵۶ قانون تأمین اجتماعی ۱۸۷
- قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۸۷
- قانون معافیت مالیاتی کلیه مؤسسات خصوصی شاغل در امور مربوط به بهداشت و توانبخشی معلولان و ارائه خدمات به عقب ماندگان ذهنی و همچنین انجام خدمات در شبانه روزی ها و مهدهای کودک ۱۸۸
- ماده بیست اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ قانون مالیاتهای مستقیم ۱۸۸
- ماده ۱۳۴ اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ قانون مالیاتهای مستقیم ۱۸۹
- ماده ۱۳۷ اصلاحی قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ ..... ۱۹۰

- تبصره ۱۷: آموزش، تحقیقات و فناوری ۱۹۰
- از قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور ۱۹۰
- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۱۹۲
- قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۱۹۸
- از قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین ۱۹۸
- از قانون استخدام کشوری مصوب ۳۱ خرداد ماه ۱۳۴۵ کمیسیون خاص مشترک مجلسین ۲۰۰
- از قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران ۲۰۱
- از قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران ۲۰۳
- ماده ۲۰۵ ..... ۲۰۵
- تبیین نامه برقراری حق پرستاری برای حمایت و نگهداری از معلولین دارای ضایعه نخاعی ۲۰۸
- آیین نامه سازمان تامین اجتماعی در خصوص کمیک هزینه (یارانه) قابل پرداخت به مراکز غیردولتی بابت نگهداری، خدمات، توانبخشی، آموزشی و حرفه آموزی معلولان ۲۱۱
- آیین نامه استخدامی و تعیین افراد نیازمند موضوع تبصره یک ماده (۱۴) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی ۲۱۴
- آیین نامه اجرایی قانون تخریب بنای تبصره (۳) قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۶۷ به شاغلان مشاغل سخت و زیان آور بیمه تأمین اجتماعی و نظامی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمانهای وابسته ۲۱۷
- آیین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور ۲۲۲
- ماده ۱۶ آیین نامه اجرایی قانون حال اشتغال مستخدمین سپیدجانباز از کارافتاده و مفقودالامر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی ۲۲۶
- آیین نامه آموزشی دوره دکتری عمومی پزشکی ۲۲۷
- قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور ۲۲۸
- قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور ۲۳۰
- آیین نامه اجرایی قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور ۲۳۱

- آیین نامه اجرایی قانون اصلاح قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ
تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور ۲۳۳
- قانون تسری قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی و معلولین
عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور به بنیاد شهید و امور ایثارگران ۲۳۶
- قانون تسری مفاد تبصره (۳) قانون نحوه بازنشستگی جانبازان انقلاب اسلامی ایران و جنگ
تحمیلی و معلولین عادی و شاغلین مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۶۷ به شاغلان مشاغل
سخت و زیان آور کلیه نیروهای نظامی و انتظامی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و
سازمان های وابسته ۲۳۶
- قانون خدمات امانی صرفه جویی ارزی در معالجه بیماران ۲۳۷
- قانون مقررات مربوط به ورود خودروی سواری در موارد خاص ۲۴۰
- مدارک مورد نیاز جهت دریافت پلاک خودرو ویژه معلولان ۲۴۱
- متناسب سازی محیط های شهری برای جانبازان و معلولین جسمی و حرکتی ۲۴۲
- ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای عبور و مرور معلولین ۲۴۵
- ضوابط و مقررات شهرسازی معماری برای معلولین جسمی و حرکتی ۲۴۶
- از مجموعه قوانین برنامه پنج - توم ۲۵۰
- آیات روایات و احادیث ۲۵۸
- آمار معلولین، برحسب نوع معلولیت به تفکیک ۳۲۴
- فایل تصاویر ۳۴۱

کنوانسیون بین المللی حقوق افراد دارای معلولیت - به زبان: انگلیسی و فرانسه

- **Convention on the Rights of Persons with Disabilities 3**
پروتکل اختیاری کنوانسیون بین المللی حقوق افرادی دارای معلولیت
- **Convention relative aux droits des personnes handicapées et
Protocole facultative 38**

مقدمه:

إِنَّ الْبِرَّ لِيَأْمُرُكَ أَنْ تُوَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا. [سوره: النساء - جزء ۵ آیه ۵۸]

طبق ماده هفت اعلامیه جهانی حقوق بشر سازمان ملل متحد، "همه در برابر قانون برابرند و همگان برآوار می باشند که بدون هیچ تبعیضی به طور برابر در پناه قانون باشند. همه انسانها در برابر برابری و حمایت در برابر هرگونه تبعیض که ناقض این «اعلامیه» است. همه باید در برابر هرگونه عمل تحریک آمیزی که منجر به چنین تبعیضاتی شود، حفظ شوند.

انسانها در آفرینش متفاوتند، شدت و ضعف داشته های دور، به علت عدم آگاهی و نداشتن بینش، این تفاوت ها باعث آن می شود که عده ای آگاهانه و یا ناآگاهانه بر حقوق دیگران تعدی نموده و یا دست کم، آن قدر که شایسته نوع بشر است، احترام سایر هموعان خود را به جا نیاورند و حقوق ایشان را هم بحد حقوق دیگران ارج نهند.

عدم تبعیض، برابری انسانها و احترام به حقوق دیگران رسالت تمام ادیان الهی، پیامبران و معصومین (ع) و نیز بزرگان در طول تاریخ توصیه شده است. اعلامیه جهانی حقوق بشر سازمان ملل نیز بر آن تاکید داشته است. نابرابری و ظلم و تزییع حقوق در تمام ادیان و نیز در تمام تاریخ بشریت محکوم بوده است و در نظام حقوقی جاری کشورها در این عصر بر تساوی حقوق و رعایت و احترام به حقوق دیگران تاکید فراوان شده است.

عده ای از هم نوعان ما، شاید بنا بر عللی با محدودیت هایی به دنیا آمده باشند و یا بنا بر حادثه ای دچار محدودیت هایی شده باشند، شاید عده ای واژه "معلولیت" را برای نام نهادن این نوع محدودیت ها به کار برند، آنچه پرواضح است، این است که اولاً بنا بر آموزش های ادیان الهی، پیامبران و معصومین (ع) و ثانیاً بنا به قوانین جاری، احترام به حقوق این عزیزان بر سایرین واجب است، همچنین از آنجا که چنین اشخاصی به واسطه

محدودیت هایی که دارند و یا بر آنها تحمیل شده است، توان حمایت و دفاع از حقوق خود را ندارند، بر سایرین واجب است، که این مهم را به انجام برسانند و در صورت کوتاهی در انجام این امر، میبایست پاسخگوی وجدان خود باشند. تمامی افرادی که در جامعه زندگی می کنند، حق استفاده و بهره مندی از تمام امکانات را به صورت برابر و در عدالت کامل دارا هستند، متأسفانه عزیزانی که دچار این نوع محدودیت ها هستند، مورد کم لطفی واقع شده و آن طور که شایسته آنهاست و کرامت انسانی حکم می کند، مورد حمایت قرار نگرفته اند - هر چند که اقداماتی لازم صورت پذیرفته که شایسته مدیر است - ولی هنوز راه طولانی در پیش است و اقدامات گسترده تر و سازمان یافته تری باید صورت پذیرد تا این مهم به انجام رسد.

با توجه به حساس نیاز به کتاب جامعی، تحت عنوان کتاب مرجع حقوق معلولین، که در این زمینه قوانین، مقررات و آئین نامه های داخلی و نیز کنوانسیون های بین المللی و نیز به اطلاع اسودمند و سخنان معصومین (ع) باشد، این کتاب، تألیف و تدوین گردید، تا عزیزانی که به نوعی دچار این محدودیت ها هستند و اشخاصی که در راستای خدمت به این عزیزان بکار می دارند، بتوانند از آن بهره برده و در راستای احقاق حقوق این عزیزان اقدامات تکلیفی نمایند.

درد آرزو شیرین ز مهر دلمسوز

درد آرزو را غمزه شاد

درد آرزو را غمزه شاد

بزم آدم را صفت بر لب سوز

چو صفت بر لب سوز

کز محبت دیوانه بر سر

محمّد

حمید زهرلی